

MONITOR CHIŃSKI

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej oraz chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej.

DR BARTOSZ KOWALSKI

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

STYCZEŃ 2020

WYSTĄPIENIE XI JINPINGA W DAVOS

W przeciwieństwie do retoryki z okresu rządów Donalda Trumpa, którego Chinom było łatwiej atakować na gruncie dychotomii multilateralizm-izolacjonizm (jak czynił to Xi Jinping w Davos w 2017 roku), obecnie Pekin zaczyna próby niuansowania pomiędzy rzekomo rzeczywistym (chińskim) i pozornym (zachodnim) multilateralizmem.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

2 stycznia: minister spraw zagranicznych Wang Yi nt. polityki zagranicznej ChRL. W wywiadzie dla agencji Xinhua szef dyplomacji ChRL przedstawił opinię nt. sytuacji międzynarodowej i zadaniach w polityce zagranicznej w 2021 roku (zob. komentarz).

14 stycznia: amerykański bank rozwojowy (Development Finance Corporation) DFC pomoże spłacić Ekwadorowi chińską pożyczkę. Jednym z warunków umowy jest przystąpienie Ekwadoru do „Clean Network”, inicjatywy Donalda Trumpa mającej na celu zrzeszenia państw, które w trakcie rozwijania krajowych sieci 5G nie będą korzystały z usług chińskich dostawców. Na mocy porozumienia, DCC wraz z prywatnymi instytucjami finansowymi stworzą mechanizm, który pozwoli na kredytowanie zakupów ropy i aktywów infrastrukturalnych, które umożliwią wyjście Ekwadoru z pułapki chińskiego długu. Sprzedaż przez Ekwador aktywów o wartości 3,5 mld USD ma pozwolić na przedterminowe spłacenie chińskiej pożyczki i inwestycje w różne projekty rozwojowe. Zdaniem (byłego już) szefa DFC Adama Boehlera, umowa stanowi „nowatorski model” wypierania wpływów Chin z Ekwadoru i stanowi ofensywną odpowiedź wobec działań Pekinu.

25 stycznia: wystąpienie Xi Jinpinga na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos. Przemówienie zwróciło uwagę komentatorów głównie ze względu na ostrzeżenia przed wybuchem „gorącego konfliktu”, cynizm przywódcy ChRL mówiącego, że „silni nie powinni nękać słabszych” (vide groźby ChRL pod adresem Australii i Szwecją) i uwagi o „wybiórczym multilateralizmie”, który nie powinien stać się wyborem społeczności międzynarodowej (zob. komentarz).

25 stycznia: grupa przyjaźni UE-Chiny w Parlamencie Europejskim zawieszona. Kierowana przez czeskiego deputowanego Jana Zahradila od ub.r. znajduje się pod lupą PE w związku z podejrzeniami, że może działać na korzyść Chin. Wskazuje się, że grupa jest częścią szerszej konstelacji różnych organizacji mniej lub bardziej związanych z państwem chińskim i KPCh, wspierając gospodarczą i polityczną agendę Pekinu.

27 stycznia: Filipiny wycofują się z umowy na budowę lotniska przez chińskiego wykonawcę. Przetarg na budowę lotniska Sangley Point International Airport o wartości 13 mld USD został w 2020 roku rozstrzygnięty na korzyść China Communications Construction Co (CCCC) i filipińską firmę MacroAsia Corp. Teraz władze lokalne wycofały się z umowy powołując się na braki w dokumentacji dostarczonej przez chińską firmę.

29 stycznia: egzekucją Lai Xiaominga. Były prezes potężnego konglomeratu Huarong został na początku stycznia skazany na karę śmierci, jako winnego przyjmowania łapówek o wartości 1,89 mld RMB (277 mln USD), korupcji i bigamii.

KOMENTARZ

Wang Yi o chińskiej polityce zagranicznej. W noworocznym wywiadzie oprócz ogólnie promowanych sloganów, takich jak *qiyutong cunyi* – przechodzenia nad kontrowersjami czy *gongtong fazhan* – wspólnego rozwoju, minister Wang Yi wskazał sześć wymiarów działań Pekinu w polityce zagranicznej. Jak wskazuje prof. D. Mierzejewski, do najistotniejszych należy zaliczyć trzy: promowanie KPCh na stulecie powstania partii, stabilizacja w stosunkach z Waszyngtonem oraz definiowanie „wrogów i przyjaciół”. W perspektywie jubileuszu KPCh należy spodziewać się wzmożonych działań dyplomatycznych i propagandowych na temat partii oraz chińskiego modelu rozwoju. W odniesieniu do stabilizacji w stosunkach z Waszyngtonem, choć trudnej do osiągnięcia, Chiny będą próbowały osiągnąć ten cel poprzez zacieśnianie relacji w regionie z sojusznikami USA, przede wszystkim Koreą Południową i Japonią. Natomiast w zakresie definiowania „przyjaciół i wrogów” zwraca uwagę dychotomiczny podział na tych, którzy mogą liczyć na korzyści wynikające ze współpracy z Państwem Środka, i tych którzy muszą liczyć się ze stanowczą odpowiedzią Pekinu. Na poziomie retorycznym Chiny będą więc przeciwstawiać się każdej polityce prowadzonej z pozycji siły a wszelkie przejawy hegemonizmu będą napiętnowane. Rzecz jasna to komunikat do wewnątrz, pokazujący obywatelom ChRL, że partia gwarantuje pozycję Chin na arenie międzynarodowej i potrafi

odpowiedzieć na wyzwania. Głównym celem takiego przekazu jest mobilizowanie społeczeństwa chińskiego w obliczu wyzwań nadchodzących w 2021 roku. (szerzej zob. [blog_OSA](#))

Xi Jinping o chińskim multilateralizmie. Wystąpienie przywódcy ChRL na forum w Davos pokazuje jakie zmiany w retoryce chińskiej dyplomacji zaszły wraz z objęciem prezydentury przez Joe Bidena, zdecydowanego zwolennika multilateralizmu. W przeciwieństwie do retoryki z okresu rządów Donalda Trumpa, którego Chinom było łatwiej atakować na gruncie dychotomii multilateralizm-izolacjonizm (jak czynił to Xi Jinping w Davos w 2017 roku), obecnie Pekin zaczyna próby niuansowania pomiędzy rzekomo rzeczywistym (chińskim) i pozornym (zachodnim) multilateralizmem.

Ponadto zwracają uwagę różnice między retoryką przywódcy ChRL a faktami. W tym zakresie warto zapoznać się tekstem autorstwa Yuan Penga, szefa afiliowanego przy Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwowego think-tanku CICIR. Ów esej podsumowujący wyzwania stojące przed Chinami u progu 2021 roku, przekonuje, że w epoce postprawdy nie jest już ważne czy stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe, ważne jest to kto posiada potęgę dyskursu (huayu quan). W tym zakresie „chińska opowieść” ze względów systemowych (braku zaufania do Chin) ma niewielkie szanse w rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi, przynajmniej w państwach rozwiniętych, gdzie chińską narrację weryfikują wolne media i eksperci.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

16 stycznia: milion dawek chińska szczepionki na Covid-19 dociera do Serbii. W ten sposób Serbia stała się pierwszym państwem w Europie, które otrzymało produkt Sinopharm do masowych szczepień. Przyłot transportu z Chin powitał na lotnisku prezydent Aleksandar Vučić w towarzystwie ambasador ChRL w Serbii Chen Bo. Partia szczepionek Sinopharm dotarła także – wg agencji Xinhua w formie darowizny – do szpitala w Doboj w Republice Serbskiej (w Bośni i Hercegowinie). Zainteresowanie chińskimi szczepionkami wyraził również István Pásztor, przywódca Związku Węgrów Wojwodiny (partii reprezentującej mniejszość węgierską z Wojwodiny).

17 stycznia: odchodząca ambasador USA w Polsce Georgette Mosbacher nt. Chin i EŚW. W wywiadzie udzielonym stacji Polsat News ambasador komplementowała osiągnięcia w ostatnich 30 latach, stwierdzając, że „następna

dekada będzie należała do Europy Środkowo-Wschodniej, nie do Zachodu. Cały wzrost będzie zaczynał się właśnie tu. Jesteście bramą do Europy Zachodniej dla Chin. Po zakończeniu misji w Polsce Georgette Mosbacher planuje skupić swoje działania na Inicjatywie Trójmorza i pracy w Radzie Atlantyckiej.

18 stycznia: inauguracja ośrodka badań nad Grupą Wyszehradzką w Szanghaju. Otwarcie nowej jednostki badawczej w Szanghajskiej Akademii Nauk Społecznych (SASS) zostało połączone z seminarium naukowym pt. „Perspektywy Współpracy Chin z Grupą Wyszehradzką”. Działalność Centrum stała się możliwa dzięki wieloletniej współpracy Szanghajskiej Akademii Nauk Społecznych z Konsulatem Generalnym RP w Szanghaju oraz z pozostałymi trzema urzędami konsularnymi V4 mającymi swoje siedziby w stolicy finansowej Chin.

20 stycznia: Słowacja, Czechy, Słowenia, Litwa, Łotwa, Estonia sygnatariuszami oświadczenia Media Freedom Coalition w sprawie Zhang Zhan. Zhang została skazana na cztery lata więzienia w związku z relacjonowaniem opieszałości władz w walce z Covid-19 w Wuhanie na początku 2020 roku.

21 stycznia: Estonia sceptyczna wobec uczestnictwa w szczycie 17+1. Odchodzący szef MSZ Urmas Reinsalu potwierdził, że otrzymał zaproszenie na szczyt Chiny-Europa Środkowo-Wschodnia, ale Estonia nie podjęła jeszcze decyzji w tej sprawie, ponieważ wymaga ona konsultacji z bałtyckimi sąsiadami: Litwą i Łotwą. Minister stwierdził, że wolałby komunikować się z Chinami nie w ramach formatu 17+1 ale całej UE, aby pokazać jedność Zachodu. Zaledwie kilka dni później, czekający na zaprzysiężenie nowy gabinet (kolacja Partii Reform i Partii Centrum) zasugerował chęć powrotu do planu budowy podmorskiego tunelu kolejowego z Finlandią z udziałem chińskiego inwestora China's Touchstone Capital Partners Ltd. Szacowany na 17 mld USD projekt tunelu o długości ponad 100 km, został wcześniej odrzucony przez władze Estonii m.in. ze względów bezpieczeństwa.

22 stycznia: rozmowa telefoniczna ministra Zbigniewa Raua z ministrem spraw zagranicznych ChRL Wang Yi. Komunikaty opublikowane po rozmowie na linii Pekin-Warszawa różnią się wyrażnie: w polskim zaznacza się głównie asymetrię gospodarczą w relacjach z Pekinem, w chińskim podkreśla zagadnienia polityczne (zob. komentarz).

22 stycznia: Francja i Chiny zbudują metro w Belgradzie. Protokół ustaleń w tej sprawie przewiduje udział w projekcie dwóch firm francuskich (Alstom i Egis) i jednej chińskiej (China Power), które zbudują dwie linie metra o łącznej długości

42 km. Wartość inwestycji szacowana jest na 4,4 mld EUR, do tej pory nie ujawniono jednak szczegółów jej finansowania.

22 stycznia: stanowisko Słowacji przed szczytem 17+1. Wiceminister spraw zagranicznych Ingrid Brocková w rozmowie ze swoim chińskim odpowiednikiem Qin Gangiem stwierdziła, że „Słowacja uważa współpracę z Chinami w formacie 17 + 1 za platformę, której celem są konkretne projekty gospodarcze przynoszące konkretne rezultaty, a także za element uzupełniający współpracę na poziomie UE-Chiny, przy pełnym poszanowaniu i przestrzeganiu prawodawstwa Unii Europejskiej”.

22 stycznia: paczkomaty AliExpress. Jak wynika z nieoficjalnych informacji, chiński gigant Alibaba planuje w Polsce postawić swoje paczkomaty (na razie w Warszawie) aby usprawnić przesyłki AliExpress. Gary Topp, dyrektor operacyjny firmy w Europie Środkowo-Wschodniej, powiedział, że firma będzie wprowadzać gwarancję 15-dniowych dostaw zamówień transgranicznych z Chin.

25 stycznia: XVI Spotkanie Narodowych Koordynatorów formatu 17+1 z udziałem wiceministra Marcina Przydacza. Jak podaje portal rządu RP, Narodowi Koordynatorzy podsumowali działania podejmowane w ramach formatu w 2020 roku. Wyrażono zadowolenie z przeprowadzonej trzykrotnie w formule wideokonferencji wymiany doświadczeń państw 17+1 w zwalczaniu epidemii COVID-19. Poszczególni uczestnicy zaprezentowali także plany organizacji, w formule uzależnionej od sytuacji epidemicznej, wydarzeń sektorowych w bieżącym roku. Minister Przydacz stwierdzając, że „dotychczasowe osiągnięcia formatu 17+1, zwłaszcza w dziedzinie gospodarczej, dalekie są jednak od potencjału i naszych oczekiwań” podkreślił, iż minione 8 lat funkcjonowania mechanizmu w sposób naturalny skłania do pytań o jego użyteczność w promowaniu współpracy regionu z Chinami. Przedstawiciele rządu RP mówił ponadto o niewykorzystanym potencjale współpracy handlowej i inwestycyjnej oraz znaczącym deficycie po stronie europejskich uczestników formatu, dlatego przyszłość mechanizmu będzie zależała od konkretnych korzyści i ułatwień, które będzie on przynosił uczestnikom.

25 stycznia: rekordowy deficyt w handlu Polski z Chinami w 2020 roku. Według danych chińskiego urzędu celnego dwustronna wymiana handlowa przekroczyła 30 mld USD, a deficyt po stronie Polski wyniósł 22,4 mld USD (wartość eksportu Chin do Polski to blisko 27 mld USD, w drugą stronę 4,3 mld USD). Jak wskazuje Michał Kalwasiński z portalu Bankier.pl nie jest to jednak

powód do zmartwień, zwłaszcza biorąc pod uwagę miejsce Polski w światowych łańcuchach dostaw i fakt, że dużym stopniu polscy przedsiębiorstwa produkują podzespoły na potrzeby niemieckich firm eksportujących do Chin. Dlatego szacując wartość dwustronnej handlowej powinniśmy uwzględnić również wyniki nie tylko w zakresie brutto, ale wartości dodanej (eksport pośredni). W takim ujęciu, wg danych OECD przedstawionych przez Łukasza Ambroziaka, deficyt w handlu Polski z Chinami jest ok. 40% mniejszy niż w ujęciu tradycyjnym.

26 stycznia: rozmowa telefoniczna Xi Jinpinga z Aleksandrem Łukaszenką.

Pół roku od wybuchów protestów Białorusinów wobec dyktatorskiej władzy prezydenta Łukaszenki, przywódca ChRL zapewnił rozmówcę o chińskim poparciu dla obranej przez Białoruś ścieżki rozwoju państwa, opartej na „warunkach właściwych temu państwu” (*guoqing*), i wyraził nadzieję, że władze zapewnią stabilność polityczną i społeczną.

26 stycznia: chińscy robotnicy w Serbii skarżą się na wyzysk.

Pracownicy kompleksu miedziowego Zijin Mining Group w Bor protestują przeciwko 12-godzinnemu dniu pracy, zakazowi opuszczania miejsca zamieszkania (pod groźbą wysokiej grzywny) i konfiskacie paszportów. Na podstawie umowy dwustronnej między ChRL i Serbią z 2018 roku, serbski kodeks pracy został zawieszony w stosunku do chińskich pracowników.

27 stycznia: Chiny wykluczone z przetargu na budowę nowego bloku w elektrowni jądrowej w Czechach.

Jak poinformował czeski minister przemysłu i handlu Karel Havlíček (ANO) za wykluczeniem Chin z rozbudowy elektrowni w Dukovanach opowiedzieli się przedstawiciele wszystkich partii parlamentarnych z wyjątkiem Komunistycznej Partii Czech i Moraw. Natomiast nadal nie podjęto decyzji w sprawie udziału Rosji (Rosatom).

27 stycznia: seminarium biznesowe województwa lubelskiego i prowincji Henan.

Współgospodarzami spotkania poświęconego współpracy w zakresie m.in. logistyki, transportu, przemysłu spożywczego, rolnictwa i budownictwa byli wicegubernator He Jinping i wicemarszałek Michał Mulawa. W części oficjalnej telekonferencji wzięli również udział ambasador ChRL w Polsce Liu Guangyuan i zastępca ambasadora RP w ChRL Radosław Flisiuk. He Jinping wskazał cztery główne obszary, na których powinna skupić się współpraca dwustronna: logistyka, e-commerce, rolnictwo i wspólny kanał komunikacyjny między władzami regionów. Z kolei wicemarszałek Mulawa do atutów Lubelszczyzny zaliczył intensywnie rozwijającą się branżę logistyczną, w tym przede wszystkim:

suchy port przeładunkowy w Małaszewiczach i rozwój lotniska regionalnego (terminala cargo).

Jak poinformował [portal rynekinfrastruktury.pl](http://portal.rynekinfrastruktury.pl), jeszcze w tym roku polski rząd – przy wsparciu finansowym UE, chce przyjąć program budowy Parku Logistycznego Małaszewicze o wartości 4 mld PLN. Prace mają potrwać od początku 2023 do połowy 2026 roku; dzięki temu Małaszewicze będą mogły obsługiwać pociągi dłuższe (1050 metrów zamiast 750 metrów) i cięższe (nacisk na oś 25 ton zamiast 22,5 tony). Wszystkie szyny zostaną dostosowane do standardu UIC60, a prędkość maksymalna wzrośnie do 40 km/h.

27 stycznia: Rumunia wykluczy chińskie firmy z projektów infrastrukturalnych. Zgodnie z przyjętym – w porozumieniu z Komisją Europejską – [memorandum](#), firmy z państw trzecich nieposiadających dwustronnych umów z UE mogą być wykluczane z przetargów w Rumunii. Nowe przepisy (jeśli zostaną wprowadzone) dotkną najbardziej firmy z Chin, również w zakresie już zawartych kontraktów. Oficjalnie powodem zmian legislacyjnych jest łamanie zasad konkurencji (dumping cenowy) i niska jakość usług dostarczanych przez chińskie firmy w Rumunii.

28 stycznia: chiński Stecol Corporation z kontraktem na budowę odcinka autostrady A2. Za 540 mln PLN chińska firma wybuduje środkowy fragment (13 km) trasy pomiędzy Mińskiem Mazowieckim i Siedlcami. Postępowanie przetargowe ruszyło we wrześniu 2019 roku, a oferty otwarto w grudniu 2019 r. Propozycja złożona przez Stecol została pierwotnie odrzucona. Wykonawca odwołał się jednak do Krajowej Izby Odwoławczej, która nakazała uzupełnienie dokumentów i ponowną analizę ofert, z uwzględnieniem tej złożonej przez firmę z Państwa Środka.

29 stycznia: rozmowa telefoniczna szefów dyplomacji ChRL i Węgier. Według komunikatu chińskiego MSZ, minister Péter Szijjártó oświadczył, że Węgry chcą odgrywać pozytywną rolę w relacjach Chiny-EŚW i UE-Chiny, i że [wstępnie zatwierdziły do użycia chińską szczepionkę](#). Z kolei minister Wang Yi stwierdził, że chęć zakupu chińskich szczepionek „odzwierciedla uznanie i zaufanie Węgier do bezpieczeństwa i skuteczności chińskich szczepionek”, a także wspaniałą tradycję obu stron pomagania sobie w potrzebie. Kilka godzin po rozmowie Węgry potwierdziły, że kupią chińskie szczepionki. Dostawa 5 mln dawek szczepionki [Sinopharm ma zostać zrealizowana](#) w czterech partiach w ciągu czterech miesięcy. Minister Szijjártó podkreślił przy okazji, że chińskim preparatem w Serbii zaszczepiono już 300 tys. osób.

KOMENTARZ

Chińskie szczepionki dla Węgier i Serbii – ciąg dalszy dyplomacji maseczkowej. W niemal identycznym scenariuszu jak w marcu 2020 roku, transport – tym razem szczepionek – z ChRL powitał na lotnisku prezydent Vučić wraz z ambasadorem Chen Bo. W czasie ceremonii powitalnej na płycie lotniska przywódca Serbii tym razem powstrzymał się od ucałowania chińskiej flagi, ale podobnie jak w ub. roku wykorzystał współpracę z ChRL do wzmocnienia swojej pozycji politycznej i wizerunku sprawnego przywódcy, który w warunkach globalnej rywalizacji o zasoby jest w stanie zapewnić Serbom dostawy szczepionek. Dyplomacja szczepionkowa objęła już swoim zasięgiem kilkanaście państw, stanowiąc kontynuację dyplomacji maseczkowej z ubiegłego roku. W obu przypadkach ważną przesłanką są dla Pekinu względy polityki wewnętrznej: przykrycie błędów z początkowego etapu pandemii i wykorzystywanie na potrzeby wewnętrznej propagandy wdzięczności deklarowanej przez władze państw przyjmujących chińską pomoc. Unia Europejska ustępuje pola ChRL o wpływ na „serca i umysły” mieszkańców Bałkanów Zachodnich (w tym Serbii), co w dłuższej perspektywie będzie szkodzić wiarygodności UE.

Z kolei w zakresie współpracy chińsko-węgierskiej zwraca uwagę stwierdzenie Wang Yi, że władze ChRL będą aktywnie zachęcać chińskie firmy do eksportu pierwszej partii szczepionek na Węgry mające na uwadze całościowe partnerstwo strategiczne między Pekinem i Budapesztem. Takie sformułowanie można interpretować jako sygnał, że poprawne relacje polityczne z Pekinem będą czynnikiem sprzyjającym udroźnianiu kanałów komunikacyjnych, a co za tym idzie będą przyspieszały dostawy chińskich szczepionek. Zarówno premier Orban, jak i prezydent Vučić, zapewnili publicznie o swoim zaufaniu do chińskich szczepionek, które jest równoważne z zaufaniem wobec Chin.

To sytuacja niemal analogiczna do marca i kwietnia 2020 roku, gdy zakres transferów chińskich środków medycznych do walki z koronawirusem był niekoniecznie proporcjonalny do liczby zachorowań w państwie przyjmującym, ale również podyktowany względami politycznymi. Wdzięczność wobec Chin wyrażana publicznie przez przywódców w Serbii, Polsce, Włoszech, Czechach i na Węgrzech, była skrupulatnie odnotowywana w chińskich mediach, służąc do legitymizowania zarządzania kryzysowego KPCh i neutralizowania gniewu

społecznego spowodowanego początkowym tuszowaniem informacji i opieszałością władz w powstrzymaniu pandemii.

Różne komunikaty po rozmowie ministrów spraw zagranicznych Polski i ChRL. Różne rozłożenie akcentów odzwierciedla priorytety celów w relacjach dwustronnych, dla których 17+1 ma co najwyżej znacznie pomocnicze. Jak informuje portal rządu RP: „Minister Rau wskazał, że stosunkowo dobra sytuacja gospodarcza Polski i Chin powinna zostać wykorzystana do podjęcia spowolnionych przez pandemię działań służących rozwojowi polsko-chińskiego wszechstronnego partnerstwa strategicznego”, którego podstawą „pozostaje pragmatyczna współpraca gospodarcza.” Szef polskiej dyplomacji wyraził również nadzieję na „postępującą liberalizację dostępu polskich produktów i usług do chińskiego rynku oraz na otwarcie nowego rozdziału we współpracy ekonomicznej, obejmującej również sektor finansowy oraz technologiczny”.

Z kolei według komunikatu chińskiego MSZ, minister Wang Yi określił dynamikę rozwoju relacji Chiny-Polska jako silną i napędzaną przez „trzy motory” współpracy: bilateralną, w ramach 17+1 i na poziomie Chiny-UE. Szef chińskiej dyplomacji oświadczył, że współpraca pomiędzy oboma państwami nie powinna być wymierzona w żadną stronę trzecią, ani pozostawać pod wpływem stron trzecich. W ten sposób Wang Yi odniósł się pośrednio do zmian w relacjach między Warszawą i Pekinem, które zaszły w ciągu czterech lat prezydentury Donalda Trumpa, kiedy polityka Polski wobec Chin stała się w dużym stopniu funkcją relacji amerykańsko-chińskich. Wang Yi uznał ponadto za normalne, że Chiny i Polska jako państwa o odmiennym podłożu historycznym i kulturowym, mają naturalnie odmienne poglądy na niektóre kwestie i wyraził wolę wzmacniania dialogu i komunikacji z Warszawą. Deklaracja ta padła pomimo aresztowania pracownika Huawei w Polsce w styczniu 2019 roku i szeregu krytycznych wypowiedzi pod adresem Chin ze strony członków polskiego rządu w ostatnich latach, m.in. premiera Mateusza Morawieckiego, ministra obrony Mariusza Błaszczaka i szefa MSWiA Mariusza Kamińskiego.

W komunikacie chińskiego MSZ znalazła się również wypowiedź ministra Raua o „stanowczym przywiązaniu Polski do polityki jednych Chin (一个中国政策), zasady nieingerowania w wewnętrzne sprawy innych państw i innych norm w stosunkach międzynarodowych (基本准则)”. W ten sposób „politykę jednych Chin” zrównuje się z preferowaną przez ChRL „zasadą jednych Chin”. Sugeruje się zatem, że „polityka jednych Chin” to jedna z podstawowych norm w stosunkach międzynarodowych, implikując uznanie – w tym wypadku przez Polskę – definicji przyjętej przez Pekin. W 2019 roku sformułowania o „zasadzie

jednych Chin jako podstawowej normy w stosunkach międzynarodowych” użył wprost ambasador ChRL w Czechach Zhang Jianmin. W tym kontekście sformułowania z powyższego chińskiego komunikatu można interpretować jako próbę zrównania „polityki jednych Chin” z zapisami prawa międzynarodowego.

W zestawieniu z podpisaną przez prezydenta Dudę niespełna tydzień później ustawą o zasadach współpracy w sprawach karnych pomiędzy Polską a Tajwanem (po dwóch latach prac), deklarację o przywiązaniu Polski do „polityki jednych Chin” można odczytywać jako próbę gry na wielu fortepianach. Z jednej strony pada wypowiedź polskiego MSZ idąca w zgodzie z „kluczowymi interesami” ChRL, z drugiej czyni się gest w stronę Joe Bidena, który na swoją inaugurację oficjalnie zaprosił pełniącą de facto funkcję ambasadora Tajwanu w USA Hsiao Bi-khim i którego reakcję Pekin testował pokazem siły w tajwańskiej strefie powietrznej, grożąc inwazją na wyspę. Dotychczas na umowę polsko-tajwańską nie zareagowało oficjalnie ani MSZ ChRL, ani chińskie media partyjno-państwowe, co wskazuje, że Pekin liczy na nowe otwarcie w relacjach z Warszawą.

Plan wykluczenia chińskich firm z przetargów infrastrukturalnych z Rumunii. Nowe przepisy nie uderzają bezpośrednio w Chiny, ale wykluczają z przetargów firmy z krajów trzecich, które nie mają stosownych umów umożliwiających uczestnictwo w przetargach na rynku europejskim. Jako główną przyczynę wprowadzanych zmian wskazuje się fakt, że chińskie firmy coraz częściej uczestniczą w przetargach na infrastrukturę drogową i kolejową w Rumunii i zakłócają konkurencję poprzez stosowanie dumpingu, na który mogą sobie pozwolić dzięki pomocy publicznej otrzymanej od chińskiego rządu. Odwrotna sytuacja miała miejsce w Polsce, która w 2018 roku anulowała trzy wygrane przez chińskie firmy przetargi infrastrukturalne, aby w kolejnym roku – w czasie lipcowej wizyty Wang Yi w Warszawie – odblokować wejście chińskich przedsiębiorstw budowlanych na polski rynek (najwyraźniej by polepszyć relacje z Pekinem, nadszarpnięte aresztowaniem pracownika Huawei w Warszawie pół roku wcześniej). Jednak w przeciwieństwie do Rumunii, decyzje Polski w tym zakresie były do tej regulowane politycznie, a nie za pomocą zmian prawnych. Rekomendowane przez Komisję Europejską rozwiązanie rumuńskie może ten mechanizm zmienić i trwale wpłynąć na formalne wykluczenie chińskich firm z polskiego i środkowoeuropejskiego rynku infrastrukturalnego.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

